

1. Amaç

Bu talimatın amacı doğal ve insan eliyle meydana gelmiş olan afet durumlarında izlenmesi gereken prosedürü açıklamaktır. ETKO böyle durumlarda uygulayacağı tedbirleri ve çalışma metodunu hazırlayıp çalışanlarına ve müşterilerine iletacaktır.

2. Kapsam

CORONA – COVID – 19 Pandemisi – Salgın Hastalık karşısında alınması gereken tedbirler.

3. Sorumluluklar

Bu prosedürü yönetim ve KYS tarafından hazırlanarak yürürlüğe sokulur. Gerekli olduğu şekilde diğer bölüm sorumluları da yönetimin kararıyla dâhil edilir.

4. Uygulama

ETKO'nun bütün çalışanları bu prosedürü layıkıyla uygulayabilmek için dikkatlice okuyup anlamalıdır. Corona – Covid-19 Pandemisi çerçevesinde yönetim olarak yürütülecek risk analizine göre çalışmaların düzenlenmesi tavsiye edilmektedir. Müşterilerin mağdur olmaması için personelin ekip olarak çalışarak pozitif yaklaşım içerisinde olması büyük önem taşıyor. Buna mukabil personel gerekli tedbirleri alarak öncelikle kendini ve etrafında bulunan mesai arkadaşlarını, aile bireylerini ve toplumun diğer bireylerini korumalıdır.

Olağanüstü durumlarda oluşabilecek riskler "TI 73 F 01 Olağanüstü Durum Risk Değ. Tablosu" de belirlenmiş olup alınan önlemler ile aksiyon planları belirlenir. Karşılaşılan olağanüstü durumlarda bu tabloya incelenerek gerçekleştirilecek eylemler belirlenir.

4.1 Ofis Çalışması

ETKO ofis hizmet vermeye devam edecektir. Bu amaçla ofisler açık olacaktır. Ancak ofis personelinin evinde veya ofiste çalışmalarını yürütmesine imkân sağlanacaktır. Zorunlu olmadıkça ofiste toplu çalışma yapılmamalıdır. Ofis çalışması esnasında aşağıdaki kurallara riayet edilmelidir:

- Ofiste çalışma esnasında minimum sayı gözetilmeli ve kişisel temastan kaçınılmalıdır.
- Ofiste maske takılmalı kişisel hijyen düzenli uygulanmalıdır.
- Kişilerin birbirlerine olan mesafesi en az 2 metre olarak korunmalıdır.
- Ofiste her odada bir camın açık bulundurulması ve sürekli hava sirkülasyonu sağlanmalıdır.
- Ofise sağlık, laboratuvar, kargo veya yemek getiren personel dışında müşteri temsilcileri veya aile bireyleri davet edilmemelidir.
- Personel yemeğini kendi masasında veya balkonda tek başına yemelidir.
- Ofise girişte ve iş çıkışında eller yıkanmalıdır veya dezenfektan kullanılmalıdır.
- Aile bireylerinde Covid-19 tanısı konulan kimse var ise ofise gelinmemeli ve evde çalışmaya devam etmelidir.

4.2 Denetim

COVID-19 salgınının karşılaştığı ve salgından etkilenen bölgelerde denetim yapmak yüksek riskli bir görev haline gelmiştir.

Denetmenlerin özellikle denetimlerin yapılacağı bölgelerdeki ilgili özel düzenlemelere, devletin veya yerel idarelerin belirlemiş olduğu kısıtlamalara uygun hareket etmeleri gerekmektedir. Bu nedenle denetimin yapılacağı işletmelerin bağlı bulunduğu bölgelerdeki resmi makamlarla veya müşterilerle görüşerek, yürürlükteyse, salgınla ilgili olarak düzenlenen kısıtlamalar hakkında bilgi toplanmalıdır. Herhangi bir şekilde seyahat etmek veya planlanan çalışmaları sürdürmek konusunda endişe verici durum var ise ETKO ile temasa geçilmelidir. info@etko.com.tr +90-232 339 7606

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN
Kalite Güvence Sorumlusu	Kalite Güvence Yöneticisi

ELEKTRONİK NÜSHA. BASILMIŞ HALİ KONTROLSÜZ KOPYADIR.

4.2.1 Denetimlerin gerçekleştirilmesi için şu adımlar atılacaktır:

- Olağanüstü halin teyit edilmesiyle birlikte planlanmış olan yıllık ve ek denetimler ertelenir. Bununla birlikte, risk söz konusu olmadığı durumlarda ve güvenilir kaynaklardan toplanan bilgiler çerçevesinde yerel / bölgesel denetimler yapılabilir.
- Personel yüksek riskli bir bölgede yaşıyor ise, bölgenin dışına çıkmamalıdır.
- Türkiye ve devletin listelediği yasaklı ülkelere ve ülkelerden gelen denetmenlerin seyahatleri bir sonraki duyuruya kadar askıya alınmıştır.
- Riskli bölgeler güncel olarak takip edilerek, risklerin göze alınabileceği veya elimine edilebileceği durumlarda denetmenin yaşadığı bölgedeki denetimlerin yapılmasına izin verilebilir.
- Böyle bir durumda denetmen müteşebbis ile birlikte çalışarak riskleri değerlendirerek ortaklaşa kararlar alacaklardır. Taraflardan herhangi birisi denetimin yapılmasında risk görür ise denetim ertelenmelidir.
- ETKO, uzaktan kontrol ve sertifikasyon süreçlerinde görev alan personelin bilgi teknolojileri kullanarak hizmet yürütme yetkinliğini sağlar ve salgınla ilgili koruyucu tedbirleri içerecek eğitimleri gerçekleştirerek kayıt altına alır.

4.2.2 Yerinde Denetim yapılmasına karar verilmesi durumunda dikkate alınacak konular:

- Yüksek risk bulunan bölgede denetime kimse iştirak ediyor mu?
- Yakın zamanda COVID-19 vakasına bağlı olan bir hasta var mı?
- Denetime yüksek riskli bir bölgeden gelerek katılan birisi var mı?
- Denetim bölgesinde veya sizin bulunduğunuz bölgede devletin getirdiği yeni kısıtlamalar veya değişiklikler var mı?

4.2.3 Denetimde Sağlık ve Refahın korunması

Şayet denetimin yapılmasına karar verilmiş ise personelin sağlığının korunması ve sosyal sorumluluk kriterlerinin yerine getirilmesi için şu konulara dikkat edilmelidir:

Ateşinizin olmadığını doğrulamak için her sabah ateşinizi ölçün. Ateşiniz varsa veya herhangi bir belirti (öksürük, yorgunluk, boğaz ağrısı vb.) gösteriyorsa evde kalın. Denetimin iptal edilmesi konusunda yardım için ETKO ya ulaşın.

- Mümkün olduğunca toplu taşıma araçlarını kullanmaktan kaçının. Uçuşlar zorunlu durumlarda kullanılmalıdır.
- Fiziksel temasla selamlaşmaları önleyin; tokalaşma, sarılma vb, lütfen uzaktan selamlaşın.
- Mümkün olduğunca sosyal mesafeyi koruyun. Alan miktarını arttırın ve bireyler arasındaki teması en aza indirin. İdeal olarak, bireyleri birbirinden altı metre uzakta tutabilen alanlarda denetimler gerçekleştirin ve insanları mümkün olduğunca uzak tutun.
- Gereksiz katılımcıları sınırlayın. Denetimlere yalnızca gerekli personelin katılmasını sağlayın.
- Denetim sırasında maske takın.
- Belgeleri tutarken el hijyeni uygulayın. Takip **korunma tedbirlerini** buradan takip edebilirsiniz. Ellerinizi 20 saniye sabunla yıkayın ve yüzünüze dokunmaktan kaçının.
- Ekipman ve çalışma alanlarınızı, masa ve diğer ekipmanlarınızı düzenli olarak **iyi temizlik uygulamalarını** dikkate alarak sterilize edin.
- Hastalık olması durumunda denetimi erteleyin.

4.2.4 Yerinde veya Uzaktan / Virtual (Sanal) Denetimler

Şayet yerinde ve/veya uzaktan denetim yapılması söz konusu ise, NOP, EU, TC Organik,

İTU vb. resmi yönetmelik sahibi kurumlar ve GOTS, TE ve COSMOS gibi özel

Standart sahibi organizasyonların çıkarmış olduğu rehberler dikkate alınmalıdır. Ve yerinde ve/veya uzaktan Denetimler gerçekleştirilirken, gizlilikle ilgili yasalar, yerel / ulusal yönetmelikler ve diğer kurallara riayet edilmelidir.

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN
Kalite Güvence Sorumlusu	Kalite Güvence Yöneticisi

ELEKTRONİK NÜSHA. BASILMIŞ HALİ KONTROLSÜZ KOPYADIR.

Kural olarak ilk başvurular da (TE, COSMOS, EU hariç) uzaktan denetim söz konusu değildir. GOTS kapsamında ıslak işlemeyi içermeyen operasyonların ilk sertifikasyonunda uzaktan denetim mümkündür (GOTS Virtual Audit Guidelines V3.0). Ve diğer kapsamlarda sadece sertifikasyonu devam eden müteşebbislerin uzaktan denetimlerinin yapılması söz konusudur.

Öncelikle belgelendirme kapsamı olan yönetmeliğin / standardın belirlemiş olduğu kurallar çerçevesinde hareket edilmelidir.

Bu amaca yönelik salgın hastalığın etkin olduğu dönem için uzaktan ve/veya virtual (sanal) denetim yapılabilir ancak olağanüstü halin sona ermesini müteakip yerinde denetim uygunluk teyit edilmelidir. Yerinde denetimi gerçekleştirmek için ETKO, program sahibi kuruluşlar veya resmi kurumlar tarafından açıklanan veya atıfta bulunulan yöntemleri takip edecektir. Yerinde denetim, söz konusu müteşebbisin uzaktan denetimini gerçekleştiren bir denetmen tarafından yapılmalıdır.

- TE, COSMOS ve GLOBALG.A.P gibi özel standartlar için uzaktan / virtual (sanal) yapılabilir. Daha detaylı bilgi için standart sahibi organizasyonların prosedürlerine bakınız.
- Denetim yapılmadan önce mevcut GOTS sertifikasyonu 6 ay uzatılabilir, TE sertifikasyonu 2^(ASR-109a-V3.0 – B1) ay uzatılabilir. Kapsam sertifikasının uzatılması durumunda yeni kapsam sertifikasının geçerlilik süresi önceki kapsam sertifikasının yıl dönümünde sona erer. TE Kapsam sertifikalarının geçerliliği, önceden açık olup sonrasında işletmenin bulunduğu ülke/bölgeye erişimin kısıtlanması, yeni seyahat kısıtlamaları veya işletmede meydana gelen bir salgın nedeniyle uzatılır, ancak devam eden karantina durumu veya seyahat kısıtlamaları nedeniyle uzatılmaz (ASR-109a-V3.0 – B1).
- Hâlihazırda denetlenmiş ve NOP sertifikasyonu bulunan müteşebbislerin denetimleri uzaktan / virtual (sanal) olarak yapılabilir. Mevcut NOP sertifikasyonunun uzatılması söz konusu değildir.
- EU yönetmeliği çerçevesinde AB Komisyon kararları dikkate alınarak geçici süreliğine uzaktan denetim yapılabilir.
- TC Organik ve TC İTU yönetmelikleriyle ilgili denetimler için T. C. Tarım ve Orman Bakanlığının ilgili talimatları dikkate alınmalıdır.

COSMOS Standardıyla ilgili İlave Gereksinimler: AUDITING DURING Corona virus SARS-CoV-2

COVID-19 salgınıyla ilişkili kısıtlamalar nedeniyle yerinde denetim mümkün olmadığında, aşağıdaki A ve B seçeneklerinden biri veya her ikisi uygulanır.

Bu seçeneklerden herhangi birinin uygulandığı müşterilerin bir listesi tutulur. Ve listede, yerinde denetimin neden mümkün olmadığı (örn. kuruluşun kapalı oluşu, bölgeye seyahat kısıtlamalarının olması veya denetçinin karantinaya tabi olması) belirtilir.

a. Sertifika Geçerlilik Tarihinin Uzatılması

COSMOS geçerlilik süresi 3 aydan fazla süreyle uzatılmaz.

b. Uzaktan Denetim

1. Uzaktan denetimler, yalnızca denetim risk seviyesi düşük risk olarak belirlendiğinde, yani mevcut veya yeni müşteriler için gerçekleştirilir.

Mevcut veya yeni müşteriler için uzaktan denetimler yapılır;

- denetim risk seviyesinin düşük riskli olarak belirlenmesi şartıyla, daha önce yerinde denetimi olan üretim tesislerine, (Düşük risk; ürünün veya bileşenlerin bütünlüğünü etkileyen majör bir uygunsuzluğun tespit edilmemiş olması anlamında kullanılmıştır.)

- Kendi sahalarında yalnızca marka sahibi olan veya dağıtım faaliyetleri gerçekleştiren müşterilere,

- Sadece kendi sahalarında elleçleme faaliyetleri gerçekleştiren müşterilere uzaktan denetimler gerçekleştirilebilir.

2. Denetim risk seviyesi yüksek risk olarak belirlenen müşteriler (yani 1. paragrafta atıfta bulunulmayan kişiler) için uzaktan denetimler yapılır. Ancak, ilgili ülkelerdeki (denetlenecek tesis yeri,

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN
Kalite Güvence Sorumlusu	Kalite Güvence Yöneticisi

ELEKTRONİK NÜSHA. BASILMIŞ HALİ KONTROLSÜZ KOPYADIR.

denetçinin ikamet ettiği yer) faaliyetler yeniden başlatılır başlanmaz 8 hafta içinde ek bir yerinde denetim gerçekleştirilir.

Uzaktan denetimlerde, yerinde denetimle aynı protokol izlenir.

Uzaktan denetimler, uzak araçlar yerinde denetime eşdeğer bir performans sağladığında gerçekleştirilir.

TE İlave Gereksinimleri: ASR 109a – Bölüm B

a) Gözetim Denetimleri:

- Aşağıdaki şekilde bir risk düzeyi belirlenir:
 - o ASR-109a Ek A'daki risk kriterlerine göre ve
 - o İlk denetimi uzaktan yapılmış olan (yani herhangi bir TE standardı için yerinde denetim yapılmamış) ve talep edilen materyallerin fiziksel mülkiyetine sahip olan herhangi bir kuruluş için risk düzeyi düşükten orta veya ortadan yükseğe çıkarılır.
- Düşük riskli olarak tanımlanan sahalar uzaktan denetime veya karma denetime tabi tutulur.
- Orta riskli olarak tanımlanan sahalar, mümkünse hibrit denetime tabi tutulur. Hibrit denetimin mümkün olmadığı durumlarda konuyla ilgili Textile Exchange'e yazılı bir gerekçe sunulur (TE raporunda) ve uzaktan denetim yapılır.
- Yüksek riskli olarak tanımlanan sahalar, mümkünse hibrit denetim yapılır ve bu denetim oldukça deneyimli bir denetmen tarafından denetlenir. Hibrit denetim mümkün değilse (örneğin, yerel bir temsilciye izin verilmeyen bir bölgede yerinde denetim gerekliyse veya sahaya gitmek için uygun bir yerel temsilcinin bulunmadığı uzak bir alanın denetlenmesi gerekiyorsa. ETKO'nun halihazırda bölgesel veya ülke içi bir temsilcisinin olmaması geçerli bir gerekçe olarak kabul edilemez.):
 - o Raporla Textile Exchange'e yazılı bir gerekçe sunulur;
 - o Uzaktan denetim yapılır; ve
 - o Ertelenmiş bir yerinde denetim, bunun mümkün hale gelmesinden itibaren 60 gün içinde planlanır.

b) İlk Denetim:

- o ASR 109a - Ek B'deki risk kriterlerine göre saha başına bir risk seviyesi belirlenir.
- o Düşük riskli olarak tanımlanan sahalar, sertifika almak için uzaktan denetime veya karma denetime tabi tutulur.
- o Orta riskli olarak tanımlanan sahalar, eğer mümkünse sertifikalandırılmak üzere hibrit bir denetime tabi tutulur. Hibrit denetimin mümkün olmadığı durumlarda:
 - Rapor ile Textile Exchange'e yazılı bir gerekçe sunulur;
 - Uzaktan denetim yapılır; ve
 - Ertelenmiş bir yerinde denetim, bunun mümkün hale gelmesinden itibaren 60 gün içinde planlanır.
- o Yüksek riskli olarak tanımlanan sahalar hibrit denetime tabi tutulur ve sertifika almak için oldukça deneyimli bir denetçi tarafından denetlenir.
- o Kuruluşun ASR 109a Ek C.1'de listelenen bir sosyal sertifikalardan birine sahip olmadığı durumlarda GRS denetimleri, özellikle sosyal denetim odaklı bir standart için denetmen yeterliliğine sahip bir denetmen tarafından gerçekleştirilir.

c) Taşeron Denetimi:

- o Bağımsız olarak belgelendirilmiş taşeronlar, Kapsam sertifikasına herhangi bir denetim yapılmadan eklenebilir.
- o Belgelendirilmemiş taşeronların risk seviyesi belirlenir ve CCS-102 CCS Belgelendirme Prosedürlerine göre denetim gerekip gerekmediğine karar verilir. Bir denetimin gerekli olması durumunda:

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN
Kalite Güvence Sorumlusu	Kalite Güvence Yöneticisi

ELEKTRONİK NÜSHA. BASILMIŞ HALİ KONTROLSÜZ KOPYADIR.

- Düşük riskli taşeronlar uzaktan denetlenir.
- Orta riskli taşeronlara hibrit denetim yapılır. Hibrit denetimin mümkün olmadığı durumlarda, Rapor ile Textile Exchange'e yazılı bir gerekçe sunulur ve uzaktan denetim yapılır.
- Yüksek riskli taşeronlara hibrit denetim yapılır. Kapsam sertifikasında listelenmiş bir taşerona Hibrit denetimin yapılamadığı durumlarda (örneğin, yerel bir temsilciye izin verilmeyen bir yerde yerinde denetim gerekliyse veya sahaya gitmek için uygun bir yerel temsilcinin bulunmadığı uzak bir alanın denetlenmesi gerekiyorsa. ETKO'nun bölge veya ülke içi temsilcisinin olmaması geçerli bir gerekçe olarak kabul edilemez.):
 - Rapor ile Textile Exchange'e yazılı bir gerekçe sunulur;
 - Uzaktan denetim yapılır; ve
 - Ertelenmiş bir yerinde denetim, bunun mümkün hale gelmesinden sonraki 60 gün içinde planlanır.

EU Yönetmeliğiyle ilgili İlave Gereksinimler:

Felaket Durumlarının Tanınması

(AB)2018/848 sayılı Yönetmeliğin 22(1) ve 45(3) Maddelerinde atıfta bulunulan istisnai üretim kuralları amaçları doğrultusunda, Bir durumun "olumsuz iklim olayı", "hayvan hastalıkları", "çevresel olay", "doğal afet" veya "felaket olayı"ndan kaynaklanan felaket durumu olarak nitelendirilmesi için, karşılaştırılabilir herhangi bir durumun yanı sıra, ETKO, mevcut olduğunda, durumun meydana geldiği üçüncü ülkenin ilgili makamları tarafından yayınlanan bir açıklamaya dayanarak bir durumu felaket durumu olarak kabul edebilir. Böyle bir beyan mevcut değilse, ETKO tarafından bu tür bir tanıma, felaket koşullarını gerekçelendiren resmi kuruluşlar tarafından sağlanan verilere dayanacaktır. EU Commission Delegated Reg. 2021/1698 Article 28

(AB) 1305/2013 sayılı Yönetmelik, belirtilen tüm felaket durumları için tanımlar sağlar;

(h) "olumsuz iklim olayı", don, fırtına ve dolu, buz, şiddetli yağmur veya şiddetli kuraklık gibi bir doğal afete benzetilebilen hava koşulları anlamına gelir;

(i) "hayvan hastalıkları", Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü tarafından oluşturulan hayvan hastalıkları listesinde veya 2009/470/EC sayılı Konsey Kararı Ekinde belirtilen hastalıklar anlamına gelir;

(j) "Çevre olayı", belirli bir olayla ilgili olan ve sınırlı coğrafi kapsama sahip olan çevrenin kalitesinde belirli bir kirlilik, kirlenme veya bozulma meydana gelmesi anlamına gelir; ancak iklim değişikliği veya atmosferik kirlilik gibi belirli bir olayla bağlantılı olmayan genel çevresel riskleri kapsamaz;

(k) "Doğal afet": tarımsal üretim sistemlerinde veya orman yapılarında önemli rahatsızlıklara yol açan, sonuçta tarım veya ormancılık sektörlerinde önemli ekonomik hasara neden olan biyotik veya abiyotik nitelikte doğal olarak meydana gelen bir olay anlamına gelir;

(l) "Felaket olayı": Tarımsal üretim sistemlerinde veya orman yapılarında önemli rahatsızlıklara yol açan, sonuçta tarım veya ormancılık sektörlerinde önemli ekonomik hasara neden olan, insan eyleminin neden olduğu biyotik veya abiyotik nitelikte öngörülemeyen bir olay anlamına gelir.

İstisnai Üretim Kurallarının Benimsenmesi

Komisyon, bu Tüzüğü tamamlayan 54. Madde uyarınca aşağıdaki hususları ortaya koyarak devredilmiş eylemleri kabul etme yetkisine sahiptir:

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN
Kalite Güvence Sorumlusu	Kalite Güvence Yöneticisi

ELEKTRONİK NÜSHA. BASILMIŞ HALİ KONTROLSÜZ KOPYADIR.

(a) Bir durumun, sırasıyla 1305/2013 sayılı Tüzüğün (AB) 2(1) maddesinin (h), (i), (j), (k) ve (l) maddelerinde tanımlandığı üzere, 'olumsuz iklim olayı', 'hayvan hastalıkları', 'çevre olayı', 'doğal afet' veya 'felaket olayı'ndan kaynaklanan felaket koşulları olarak nitelendirilip nitelendirilmediğini belirleme kriterleri ve karşılaştırılabilir herhangi bir durum;

(b) Bu Tüzüğün olası istisnaları da dahil olmak üzere, Üye Devletlerin bu Maddeyi uygulamaya karar vermeleri halinde bu tür yıkıcı koşullarla nasıl başa çıkacaklarına dair özel kurallar; ve

(c) Bu gibi durumlarda izleme ve raporlama ile ilgili özel kurallar. Bu kriterler ve kurallar, II. Bölümde belirtilen organik üretim ilkelerine tabi olacaktır.

2. Bir Üye Devletin, 1305/2013 sayılı Tüzüğün (AB) 18(3) veya 24 (3) Maddesinde atıfta bulunulan bir olayı resmi olarak doğal afet olarak tanıması ve bu olayın bu Tüzükte belirtilen üretim kurallarına uyulmasını imkansız hale getirmesi durumunda, bu Üye Devlet, Bölüm II'de belirtilen ilkelere ve paragraf 1 uyarınca organik üretim yeniden tesis edilinceye kadar sınırlı bir süre için üretim kurallarından istisnalar verebilir.

3. Üye Devletler, felaket koşulları durumunda organik üretimin devam etmesine veya yeniden başlamasına izin vermek için 1. paragrafta atıfta bulunulan yetkilendirilmiş kanuna uygun önlemler alabilir. EU Regulation 2018/848 Article 22

Komisyon, bir durumun felaket koşulları olarak nitelendirilip nitelendirilmeyeceğini belirlemeye yönelik kriterleri belirlerken ve bu koşullarla nasıl başa çıkılacağına ilişkin özel kurallar koyarken, üçüncü ülkelerdeki ve Birliğin en dış bölgelerindeki ekolojik denge, iklim ve yerel koşullardaki farklılıkları dikkate alacaktır. EU Regulation 2018/848 Article 45(3)

4.2.4.1 Uzaktan / Sanal Denetimler

a. Denetim Öncesi Hazırlıklar

- Öncelikle Uzaktan / Sanal Denetimin, NOP-EU-TC Organik ve İTU programları ile GOTS, TE ve Cosmos gibi özel standart sahipleri tarafından oluşturulan rehber ve yönetmeliklere uygunluğunu belirlemek için risk analizleri yapılmalıdır.
- TE, muafiyetlerin kullanıldığı her denetim için denetimden en az yedi takvim günü öncesinde ve her genişletilmiş kapsam sertifikası için uzatmanın verilmesinden en geç yedi gün sonra bilgilendirilir. Bildirim, <https://www.jotform.com/210674576636262> adresindeki çevrimiçi form aracılığıyla yapılır. (ASR-109a-V3.0 – A3.2)
- Uzaktan denetim, söz konusu müteşebbisin önceki denetimini gerçekleştiren denetmen tarafından yapılmalıdır. Daha önce yerinde denetimi gerçekleştiren denetmen bulunmuyor ise denetim konuya hakim olan başka bir denetmen tarafından yapılabilir.

Bu denetçinin ilgili standartta belirtilen kontrolör niteliklerine sahip olduğundan, denetimde kullanılacak uzaktan erişim aracını kullanabildiğinden emin olunur. Kullanamayacağının belirlendiği durumlarda ilgili eğitim ETKO tarafından sağlanır. COSMOS Control Manual - Ensuring the safety of auditors

- Uzaktan denetimi yapılacak uygun görüşme programının seçimi yapılmalıdır (Skype, Zoom, Microsoft Teams ve benzeri programlar). Seçilen programın görüntü kaydetme seçenekleri aktif olmalıdır.
- EU veya İTU veya TC Organik kapsamında belgelendirilen müteşebbislerin uzaktan denetim öncesinde; çevre, insan ve hayvan sağlığı açısından risk değerlendirmesi yapılmalıdır.
- İTU veya TC Organik kapsamında belgelendirilen müteşebbislerin uzaktan denetime ilişkin gerekçeler, bilgi ve belge ile tespit edilerek, ilgili denetim dosyasında kayıt altına alınmalıdır.
- Seçilen uzaktan denetim programı için müşteri ile ön görüşme yapılmalı ve izlenecek yol açıklanarak, kullanılacak uzaktan denetim programının karşılıklı denemesi yapılmalıdır. Ve bu görüşmede, yeterli internet bağlantısının mevcut olduğundan, gerekli teknolojilerin çalıştığından ve uzaktan denetim için başka hiçbir engel bulunmadığından emin olunmalıdır. (ASR-109a-V3.0 – C1.3) Deneme, hem denetmen gözü olacak mobil cihaz hem de PC üzerinden yapılmalıdır.

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN
Kalite Güvence Sorumlusu	Kalite Güvence Yöneticisi

ELEKTRONİK NÜSHA. BASILMIŞ HALİ KONTROLSÜZ KOPYADIR.

- ETKO aşağıdaki “4.3 Denetim Zamanlaması” bölümünde belirtilen kriterlere göre denetime hazırlanmalı ve uzaktan denetim yapılacağı müşteriye açıkça ifade edilmelidir.
- Ecert üzerinden denetmen ataması ve denetimin kabul edilmesi süreci tamamlanmalıdır.
- Uzaktan denetim planı müşteriye gönderilmeden önce ETKO ya iletilmelidir. ETKO tarafından GOTS veya TE ye gerekli olan bilgilendirme yapılmalıdır (ve var ise diğer programlar COSMOS ve NOP).
- Denetim planında denetimin “Virtual Audit” şeklinde gerçekleştirileceği net bir şekilde ifade edilmeli, denetlenecek bölümler, denetimde hazır bulunması gerekenler, incelenecek doküman ve kayıtlar, çalışan görüşmeleri konuları açıklanmalıdır.
- İTU veya TC Organik kapsamında belgelendirilen müteşebbisin, uzaktan kontrol süreci hakkında bilgilendirilmiş olduğuna, kontrolün uzaktan gerçekleştirilebileceğine ve 31 Aralık 2021 tarihine kadar kontrolün üretim yerinde doğrulanacağına dair onayı alınır.
- Analiz raporu, kritik noktaların görsel çıktıları ve işletme ile ilgili her türlü bilgi, belge vb. doküman müteşebbisten talep edilmeli ve İTU ve TC Organik kapsamında bu dokümanlar kontrol tarihinden en erken on beş gün önce iletmeli, en geç yedi gün önce de eksikleri tamamlanmalıdır. Bu belgeler işletmenin daha önceki üretim dönemine ait kontrol raporları ve düzeltici faaliyetleri de dikkate alınarak incelenmeli.
- Denetim süreci kaydının (görüntü ve ses) gerçekleştirilebileceğine ilişkin müteşebbisten 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu gereği açık rıza beyanı alınmalıdır.
- ETKO, müşteriden, Uzaktan Sosyal Denetim uygulamasını çalışanlarına, kamuya açık bir pano veya e-postalar veya benzeri uygun iletişim yoluyla, çalışanlar tarafından anlaşılabilir bir dilde / dillerde duyurmasını ister. Böyle bir bildirimde; müşteri çalışanları, herhangi bir endişesi olduğunda, ETKO telefon numarası(+90 232 339 76 06) ve denetçinin e-posta adresi yoluyla denetçiyle iletişime geçmeye teşvik edilmelidir. Bu amaçla genel bir ofis e-posta adresi (info@etko.com.tr) de kullanılabilir. Böyle bir bildirim, planlanan denetimden makul bir süre önce ve sonra yayınlanacaktır. Bu sürenin denetim tarihinden en az bir hafta önce ve denetim tarihinden en az dört gün sonra olması önerilir. Bunun personele yazılı olarak iletilmesine dair kanıt ETKO’ya sağlanmalıdır. Çalışan görüşmelerinde tercümenin gerekli olduğu durumlarda (örneğin, ETKO veya Denetçi başka bir ülkede bulunuyorsa), bağımsız / gizli tercüme ihtiyacı, ETKO tarafından sağlanmalı ve iletilmelidir. GOTS Virtual Audit Guidelines V2.0-23June2020-Guidelines-10

b. Uzaktan Denetimin Gerçekleştirilmesi

- Uzaktan Denetim açılış toplantısı ile başlamalı ve açılıştan itibaren denetimin video kaydı alınmalıdır, fakat sosyal denetim kapsamında gerçekleştirilen çalışan görüşmeleri bu kayıtlara dahil edilmemelidir.
- Uzaktan denetimin (yani görüntülü arama veya benzer bir teknolojinin) bir parçası olarak sahada canlı bir video turu gerçekleştirilir (ASR-109b-V3.0 – C1.4).
- Video kayıtlarının, her bir denetlenen bölüm için ayrı video kaydı olacak şekilde yapılması önerilir (uzun video kayıtlarında kaydetme ve bağlantı kopma riskleri olduğundan, bir video süresinin 10-20 dakikadan fazla olmaması önerilir). Kaydedilen videolar denetlenen alana göre isimlendirilir.
- Denetim sırasında katılımcıların kamera bağlantıları mümkün olduğunca aktif olmalıdır.
- Denetim süresince Müşteri tarafında yardımcı olacak kişiye (Denetmenin gözü olacaktır) yönlendirmeler yapılarak denetim süreci yürütülür.
- Denetim sırasında objektif kanıt olarak ayrıca ekran görüntüleri de alınır (kamera sürekli aktif olduğundan ekran görüntülerinin durağan bir süreçte alınması önerilir, denetim sırasında ikinci bir kişinin fotoğraf çekerek bunları denetmen ile anlık paylaşması daha efektif olacaktır).
- Kayıt sorgulamalarının mümkünse saha denetimi sırasında yapılması uygundur. Çözünürlük problemlerinden dolayı olabilecek kayıt sorgulamaları için fotoğraf kanıtları kullanılır.

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN
Kalite Güvence Sorumlusu	Kalite Güvence Yöneticisi

ELEKTRONİK NÜSHA. BASILMIŞ HALİ KONTROLSÜZ KOPYADIR.

- Elektronik kayıtların denetiminde de, öncelikle online denetim yapılmalı, ekran görüntüleri şeklinde veri toplanmaya çalışılmalı, anlık raporlar uzaktan denetim sırasında talep edilmelidir.
- Çalışan görüşmeleri için uygun bir oda ayarlanmalı, bu oda için de görüşme materyalleri sağlanmalıdır. Denetim öncesi oda uygunluğu için kamera ile oda turu yapılmalı. Denetmen, sosyal denetim amaçlı yapılan çalışan görüşmelerinin yönetimin varlığı veya gözetimi olmaksızın yürütülmesini sağlar (ASR-109a-V3.0 – C1.5).
- Müşteri tarafından çalışanlarına çalışan görüşmelerinin yapılacağı en azından denetimden bir hafta önce iletilmiş olmalıdır (kanıtları denetimden önce veya mümkün olmadığında denetim sırasında incelenmeli)
- Çalışanlar çalışan görüşmeleri ile ilgili gizlilik endişelerini denetmene eposta(info@etko.com.tr) veya telefon ile iletmeleri yönünde teşvik edilecektir.
- Denetimde alınan video kayıtları, ekran görüntüleri ve fotoğraflar ilgili bölümlere veya doküman ismine göre isimlendirilmelidir.
- Denetlenecek alanların, denetimle ilgili aşağıda belirtilen kritik konuları da içeren, video kaydı ve fotoğrafları; GOTS Uzaktan Denetiminin kanıtı olarak saklanır. Talep edildiğinde ve gerektiğinde ilgili Akreditasyon Kuruluna sunulur. Bunlar konular:
 - Malların ve kimyasal girdilerin depolanması (Ayrırma / Tanımlama)
 - Güvenlik ve İş Sağlığı
 - Atık su arıtma tesisi vb.dir.

c. Hibrid Denetim

Seyahat kısıtlamalarının olduğu şehir, bölge, ülke olması durumunda ETKO ilgili yerde yaşayan ve denetlenen kuruluştan bağımsız olan ve genel denetim uygulaması, tarafsızlık ve denetimde kullanılacak olan teknoloji hakkında eğitim almış (ASR-109a-V3.0 – C2.4) yerel denetmenleri / denetmen adaylarını denetimin bir parçası olarak görevlendirebilir. Böyle bir durumda katılan yerel denetmen veya denetmen adayları asıl denetmenin hazırlayacağı denetim planına göre hareket ederler. GOTS Kapsam 4 kapsamında bir kimyasal formülâtörün denetimi yerinde denetim, hali hazırda GOTS 5.1.2.2.c' a göre atanmış bir denetçinin yerinde ve GOTS 5.1.2.2.d'e göre atanmış bir denetçinin ise uzaktan katılımıyla hibrit denetim şeklinde GOTS'un talimatına uygun olarak gerçekleştirilir. Ve GOTS Sertifikasyon veya GOTS Kapsam 4 yapılacak her denetimden önce GOTS bilgilendirilir.

- o Denetmen, hibrit bir denetim gerçekleştirmek için yeterli internet bağlantısının mevcut olduğundan ve hibrit bir denetim için başka hiçbir engel bulunmadığından emin olmak için operatör ile bir öngörüşme yapar (ASR-109a-V3.0 – C2.3).
- o Hibrit denetimin bir parçası olarak sahada canlı bir video turu (örn. görüntülü arama veya benzer bir teknoloji) gerçekleştirilir. Ve bu tur esnasında video cihazının yönetiminden sahada görevli personel sorumlu olur (ASR-109a-V3.0 – C2.7).
- o Sosyal denetimlerin de gerçekleştirileceği denetimlerde: (ASR-109a-V3.0 – C2.8)
 - ETKO, müşteriden, Uzaktan Sosyal Denetim uygulamasını çalışanlarına, kamuya açık bir pano veya e-postalar veya benzeri uygun iletişim yoluyla, çalışanlar tarafından anlaşılabilir bir dilde / dillerde duyurmasını ister. Böyle bir bildirimde; müşteri çalışanları, herhangi bir endişesi olduğunda, ETKO telefon numarası(+90 232 339 76 06) ve denetçinin e-posta adresi yoluyla denetçiyle iletişime geçmeye teşvik edilmelidir. Bu amaçla genel bir ofis e-posta adresi (info@etko.com.tr) de kullanılabilir. Ve denetmen sosyal denetim kapsamında gerçekleştirilen çalışan görüşmelerinin yönetimin varlığı veya gözlemi olmadan yapılmasını sağlar.

d. Denetim Sonrası Yapılması Gerekenler

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN
Kalite Güvence Sorumlusu	Kalite Güvence Yöneticisi

ELEKTRONİK NÜSHA. BASILMIŞ HALİ KONTROLSÜZ KOPYADIR.

Denetim sonrasında Ecert girişleri tamamlanan denetim dosyaları belgelendirme bölümündeki dosya değerlendiren personele iletilmelidir (GOTS için, çalışan görüşmesinde eposta ve telefon ile görüşme için bilgilendirme yapılmış ve kabul edilmiş ise en azından 4 gün beklendikten sonra denetim tamamlanmalıdır.)

e. İlave denetimler

Seyahat kısıtlamaları kaldırıldığı zaman standart veya yönetmelikle ilgili verilen talimatlara göre ETKO ek denetim ve/veya örnek alma işlemleri gerçekleştirecektir. Yapılan denetim esnasında denetmen Risk Analizi yaparak nasıl bir işlem yapılacağını belirleyecektir. ETKO ve/veya standart/yönetmelik sahibi organizasyonların talimatlarına göre uygun bir zaman içerisinde haberli veya habersiz denetim ve örnek alma işlemlerini gerçekleştirecektir.

e.1) TE İlave Gereksinimleri (ASR-109a-V3.0 - C3)

Ertelenmiş yerinde denetimler, yerinde veya hibrit denetim kriterlerini izleyerek gerçekleştirilir. Ertelenmiş yerinde denetimin yürütülmesi için zaman çizelgesi, bu seçeneklerden herhangi biri mümkün olduğunda başlar.

Ertelenmiş yerinde denetim, uzaktan denetim sırasında yeterince gözden geçirilen ve herhangi bir uygunsuzluk tespit edilmeyen dokümantasyon kriterlerinin gözden geçirilmesini içermez. Ertelenmiş yerinde denetim, ilgili operatör ve taşeron saha ziyareti ve malzeme takibi/işleme, kimyasal kullanımı, sosyal kriterler ve çalışan görüşmeleri (denetim için geçerli olduğu şekilde) konularını kapsar.

f. Uygunsuzlukların Kapatılmasıyla İlgili TE Gereklilikleri: (ASR-109a-V3.0 - D2)

Uygunsuzluğun kapatılabilmesi için yerinde denetimin gerekli olup gerçekleştirilemediği durumlarda, uygunsuzluk uzaktan değerlendirilir. Uzaktan değerlendirmede gerekli durumlarda video kayıtları veya canlı görüntülü arama seçenekleri kullanılabilir.

Bir uygunsuzluğun, belgelendirilmiş bir operatör tarafından, ticari faaliyetler veya insan hareketiyle ilgili kısıtlamalar nedeniyle vade tarihine kadar kapatılamaması durumunda aşağıdakiler uygulanır:

- o Operatörden, uygunsuzluğa konu edilen faaliyetlerin mümkün hale gelmesiyle ilgili zaman çizelgelerini de içeren düzeltici faaliyet planı istenir;
- o Operatörün, uygunsuzluğu kapatmak için makul önlemler alacağını doğrulanabilmesi durumunda, düzeltici faaliyet planına dayalı uygunsuzluk kapatılır; ve
- Düzeltici faaliyet planının uygulandığından emin olmak için operatöre takip denetimi planlanır.

4.3 Denetim Zamanlaması

Yıllık veya habersiz denetim zamanı gelen müteşebbisler için izlenecek yol şöyle olacaktır.

- Bilgilendirme amacıyla ETKO personeli müteşebbis ile temasa geçecektir.
- Habersiz denetimler uygun bir zamana ertelenecektir.
- Yıllık denetim zamanı gelen müteşebbislere sertifikasyon programına uygun olarak bu talimatta yer alan kurallar uygulanacaktır.
- İlk defa başvuru yapan müteşebbislere GOTS ve COSMOS hariç herhangi bir denetim yapılmayacaktır.
- Özel standartlarda sertifikalandırılmış müteşebbisler için sertifikasyon süresi dolan müteşebbislere sertifikasyon kapsamına bağlı olarak uzatma yapılacaktır. Resmi programlarda, NOP, EU uzatma yapılmayacaktır fakat TC Organik, İTU Sertifika geçerlilik süresi içerisinde

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN
Kalite Güvence Sorumlusu	Kalite Güvence Yöneticisi

ELEKTRONİK NÜSHA. BASILMIŞ HALİ KONTROLSÜZ KOPYADIR.

yerinde doğrulama kontrolü yapılması halinde sertifikanın geçerlilik süresi ilk düzenlendiği tarihten itibaren on iki aya kadar uzatılabilir. Sertifika geçerlilik süresi dolduktan sonra yerinde doğrulama kontrolü yapılması durumunda sertifika süresi uzatılamaz.

- Denetimden vazgeçen müteşebbislere ETKO **TI 14 Ücret Tarifesinde** izah edilen iade kurallar çerçevesinde iade ödemesi yapılacaktır.

4.4 Belgelendirme

GOTS programına göre Uzaktan/Sanal Denetimi gerçekleştirilen operatörün Kapsam Sertifikası hazırlanırken; sertifikanın ilk sayfasının alt kısmına aşağıdaki ifade ilave edilmelidir:

“A Virtual Audit was performed due to restrictions arising out of the COVID-19 outbreak prior to issue of this Scope Certificate”

4.5 Denetmen Kalifikasyonu ile ilgili TE Gereklilikleri (ASR-109a-V3.0 - D3)

Denetçi eğitiminde aşağıdaki değişiklikler yapılabilir:

- Denetçi veya yerinde temsilcinin yerinde veya tamamen uzaktan denetimler için hazır bulunduğu durumlarda denetçi adayının yalnızca CCS kalifikasyonu için ve denetçinin tedarik zinciri/gözetim zinciri standardı kapsamında kalifikasyonu ve deneyimi mevcut ise uzaktan eğitim denetimlerine katılmasına izin verilir. Aksi takdirde, denetçi adayının yerinde denetim yetkilendirmesi öncesinde en az bir yerinde denetime katıldığından emin olunur. Denetçi adayı, bu kriteri yerine getirmek için bir hibrit denetimde yerinde temsilci olarak görev yapabilir. Denetçinin yerinde bulunması durumunda, denetçi adayının denetimin tüm yönlerini gözlemleyebilmesini sağlayacak önlemler alınır.
- Denetçi adayının uzaktan monitoringi yaparak uzaktan denetim yapmaya hak kazanması durumunda, denetçi adayı yerinde denetim yapmaya hak kazanmadan önce yerinde monitoringi yapılır.
- Denetçi adayının yerinde denetimler için yetkilendirmesi; tüm katılımcıların yerinde hazır bulunduğu ek bir monitoringin mümkün hale gelmesinden sonraki altı ay içinde gerçekleştirilmesi koşuluyla, denetçi adayının yerinde bulunduğu ve gölge denetçinin uzakta olduğu bir hibrit monitoring gerçekleştirildikten sonra yapılır.
- Denetçi niteliklerinin korunması amacıyla yapılan monitoringler ASR-101-V2.1 D3.1.6.c gerekliliklerinin karşılanması koşuluyla uzaktan gerçekleştirilebilir.

4.6 Ücretler

Denetim müşteri tarafından iptal edilirse, ETKO'nun **TI14 Ücret Tarifesine** göre listelenmiş ve tahsil edeceği potansiyel masraflar vardır. İade edilmeyen ücretler kısmında izah edilmiştir.

Bu prosedüre göre etkilenecek ETKO müşterileriyle temasa geçerek denetimlerle ilgili görüşülmelidir.

Prosedürün uygulanmasıyla ilgili olarak denetim sorumlusuyla temasa geçiniz. Sonuçta yapılacak denetimin koşullarına bağlı olarak tedbirli hareket edilmesi hem kendinizin hem de müşterinizin sağlığının korunması açısından önemlidir.

Türkiye Sağlık Bakanlığı Rehberi

<https://www.saglik.gov.tr/>

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN
Kalite Güvence Sorumlusu	Kalite Güvence Yöneticisi

ELEKTRONİK NÜSHA. BASILMIŞ HALİ KONTROLSÜZ KOPYADIR.